

משנה חגיגה פרק ב

(א) אין דורשין בפעריות בשלשה. ולא במעשה בראשית בשנים. ולא במרכבה ביחיד, אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו. כל המסתפל בארבעה דברים, ראוי לו כאלו לא בא לעולם, מה למעלה, מה למטה, מה לפנים, ומה לאחור. וכל שלא חס על כבוד קונו, ראוי לו שלא בא לעולם:

תוספתא פרק ב הלכה א (מהדורת ליברמן)

הלכה א. אין דורשין בעריות בשלשה אבל דורשין בשנים ולא במעשה בראשית בשנים אבל דורשין ביחיד ולא במרכבה ביחיד אלא אם כן היה חכם מבין מדעתו הלכה ה. משל למה הדבר דומה לפרדס של מלך ועלייה בנויה על גביו מה עליו על אדם להציץ ובלבד שלא יזין את עיניו ממנו ועוד משלו משל למה הדבר דומה לאיסתרטא העוברת בין שני דרכים אחד של אור ואחד של שלג הטה לכן נכוה באור הטה לכן נכוה בשלג מה עליו על אדם להלך באמצע ובלבד שלא יהא נוטה לא לכן ולא לכן

בבלי דף יג ע"א

(עין יעקב, ט) [ולא במרכבה ביחיד]. תני רבי תיא, אביל מוסרין לו ראשי פנקים. (ואמר רבי חייא) [אמר רבי זירא], אין מוסרין ראשי פנקים - אלא לאב בית דין, ולמי שלבו דואג בקרבו. איכא דאמרי, והוא - שלבו דואג בקרבו. אמר רבי אמי, אין מוסרין סתרי תורה, אלא למי שיש בו חמשה דברים, (ישעיה ג) שר חמישים, ונשוא פנים, יועץ, וחקם תרשים, ונבון לחש".

אמר רב יהודה, (אמר רב) פרס, זכור אותו האיש לטוב, וחנוניה בן חזקיה שמו, שאלמלא הוא - נגנו ספר חזקאל, שקהיו דבריו סותרים דברי תורה, מה עשה? (עלה לעליה) והעלו לו (שם) שלש מאות גרבי שמן, וישב בעליה ודרשן. תנו רבנן, מעשה בתינוק [אחד] שהיה קורא בבית רבו בספר חזקאל, והיה מבין ב"חשמל", יצתה אש מחשמל - ושרפתו. בקשו (חכמים) לגנוז ספר חזקאל. אמר להם, (רבי יהושע בן גמליאל), "חנוניה בן חזקיה, אם זה חכם - כולם חכמים הם."

ירושלמי חגיגה ב, א (ט ע"א) עז א

ולא במרכבה ביחיד עוד היא כרבי עקיבה דברי הכל היא כדי שיהא אדם יודע לחוס על כבוד קונו לא כן אמר רב אין אדם רשאי לומר דבר כנגד רבו אלא אם כן ראה או שימש כיצד הוא עושה בתחילה רבו פותח לו ראשי פסוקים ומסכים רבי חייא בשם רבי יוחנן תלמיד וותיק היה לו לרבי ודרש פרק אחד במעשה המרכבה ולא הסכימה דעתו של רבי ולקה בשחין התורה הזו דומה לשני שבילים אחד של אור ואחד של שלג היטה בזה מת באור היטה בזו מת בשלג מה יעשה יהלך באמצע

בבלי יד ע"ב

(עין יעקב, י) תנו רבנן, מעשה ברבי יוחנן בן זכאי שהיה רוכב על החמור, (ויוצא מירושלים) [והיה מחלף בדרך], והיה רבי אלעזר בן ערף תלמידו מחמר אחריו, (ללמוד תורה מפיו). אמר לו, רבי, שנה לי פרק אחד במעשה מרכבה. אמר לו, בני, לא כך שנית לך, ולא במרכבה ביחיד, אלא אם כן היה חכם - מבין מדעתו? אמר לו, רבי, תרשני לומר לפניך (ממה) [דבר אחד] שלמדתי. אמר לו, אמור. מיד ירד רבן

יִוָּחַן בֶּן זַכַּאי מִן הַחֲמוֹר, וְנִתְעַטֵּף וַיֵּשֶׁב עַל הָאֶבֶן, (אחת) תחת הזית. אמר לו, רבי, מפני מה ירדת מן החמור? אמר לו, אֶפְשָׁר, אֵתָה דוֹרֵשׁ מַעֲשֵׂה מִרְכָּבָה, וְשָׂכִינָה עִמָּנוּ, וּמִלְאָכִי הַשָּׂרֵת מְלוּיִן אוֹתָנוּ - וְאֲנִי אֶרְכֹּב עַל הַחֲמוֹר? מִיָּד פִּתַּח רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָף וְדָרֵשׁ בְּמַעֲשֵׂה מִרְכָּבָה. יָרְדָה אִישׁ מִן הַשָּׂמַיִם (וסכסכה) [וְסִבְבָּה] אֵת כָּל הָאֵילָנוֹת שִׁבְשֻׁדָּה. פִּתְחוּ כָּל הָאֵילָנוֹת וְאָמְרוּ שִׁירָה. מָה שִׁירָה אָמְרוּ? (תהלים קמח) "הֲלֵלוּ אֵת ה' מִן הָעָרִץ תְּנִינִים וְכָל תְּהוֹמוֹת וְגו' עֵץ פְּרִי וְכָל אֲרָזִים הֲלֵלוּהָ", (ויש אומרים, שירה זאת אמרו, (דה"א טז) "אז ירננו עצי היער"). וְאָף מִלְאָךְ נִעְנָה מִתּוֹךְ הָאֵשׁ וְאָמַר, וַדָּאִי, הֵן הֵן מַעֲשֵׂה מִרְכָּבָה. עָמַד רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי וּנְשָׁקוֹ עַל רֹאשׁוֹ, וְאָמַר, בְּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נָתַן בֶּן לְאַבְרָהָם אֲבִינוּ - שְׂוִדְעָה לְהַבִּין וְלַחְקוֹר וְלְדַרֹּשׁ בְּמַעֲשֵׂה מִרְכָּבָה כְּאֶלְעָזָר בֶּן עֲרָף, יֵשׁ - נָאָה דוֹרֵשׁ וְאִין נָאָה מְקַנֵּים, וַיֵּשׁ - נָאָה מְקַנֵּים וְאִין נָאָה דוֹרֵשׁ. אַבְל אֵתָה אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָף - נָאָה דוֹרֵשׁ וְנָאָה מְקַנֵּים, אֲשֶׁרִיךְ אֲבָרְהָם אֲבִינוּ שְׂאֶלְעָזָר בֶּן עֲרָף יִצָּא מִחֻלְצִיךְ.

(דף יד/ב; עין יעקב, י) וְכִשְׁנֹאֲמְרוּ הַדְּבָרִים לְפָנָי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, הָיָה הוּא וְרַבִּי יוֹסִי הַפְּהֵן מְהֻלְכִין בְּדֶרֶךְ, אָמְרוּ, אָף אָנוּ נְדַרְוֵשׁ בְּמַעֲשֵׂה מִרְכָּבָה, פִּתַּח רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְדָרֵשׁ בְּמַעֲשֵׂה מִרְכָּבָה, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם תְּקוּפַת תְּמוּזָה הָיְתָה, וְנִתְקַשְּׁרוּ שָׂמַיִם בְּעֵבִים, וְנִרְאָתָה כְּמִין קָשֶׁת בְּעַנְנֵי, וְהָיָה מִלְאָכִי הַשָּׂרֵת מִתְקַבְּצִין וּבָאִין לְשִׂמּוֹעַ מַעֲשֵׂה מִרְכָּבָה, כְּכַגִּי אָדָם שֶׁמִתְקַבְּצִין וּבָאִין לְרִאוֹת בְּמִזְמוּטֵי חֶתָן וְכֵלָה. הֲלֹךְ רַבִּי יוֹסִי הַפְּהֵן וְסָפַר הַדְּבָרִים לְפָנָי רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, אָמַר, אֲשֶׁרִיכֶם, וְאֲשֶׁרִי יוֹלְדֵתְכֶם, אֲשֶׁרִי עֵינֵי שָׂכָךְ רָאוּ, אָף אֲנִי וְאַתֶּם - בְּחֻלּוּמֵי מְסוּבֵינִי הֵינּוּ עַל הַר סִינַי, וְנִתְנָה עֲלֵינוּ בַת קוֹל מִן הַשָּׁמַיִם, (ואמרו) עָלוּ לְכָאן [עָלוּ לְכָאן] - טְרַקְלִין גְּדוּלִים מוֹקְנִים לְכֶם, וּמִצְעוֹת גְּדוּלוֹת לְכֶם, אֵתָם וְתִלְמִידֵיכֶם וְתִלְמִידֵי תִלְמִידֵיכֶם מְזוּמְנִים לְפַת שְׁלִישִׁית.

בבלי יומא נד ע"ב

תניא נמי הכי. "ויאריכו הבדים". יכול יהו מקרעין ויוצאין בפרכות. תלמוד-לומר "ולא יראו החוצה". אי "ולא יראו החוצה" יכול לא יהו נוגעין בפרכות. תלמוד-לומר "ויראו ראשי הבדים". הא כיצד. דוחקין ובולטין בפרכות ונראין כשני דדי אשה. לקיים מה שנ' "צרוור המור דודי לי בין שדי ילין". אמ' רב קטינא. בשעה שישראל עולין לרגל גוללין להן את הפרכות ומראין להן כרובים מעורין זה בזה. אומרין להן. ראו חיבתכם לפני המקום כחיבת זכר עם הנקבה.

אוריגנס (183/4 אלכסנדריה – 253/4 קיסריה), הקדמה לפרוש שירה השירים יש אומרים שמנהג היהודים הוא לאסור על כל מי שלא הגיע לגיל מבוגר ליטול ספר זה [שיר השירים] לידי. ולא זו בלבד, אלא שמוריהם ורבניהם מלמדים את כל ספרי המקרא והתורות שבעל פה [משניות] אך מונעים מהם ארבעה טקסטים, שאותם דוחים לסוף הלימוד. ואלה הם: התחלת ספר בראשית, שבו מתוארת בריאת העולם; התחלת נבואתו של יחזקאל, שבה נידונים הכרובים [כלומר תורת מלאכי מעלה]; סופה [של נבואת יחזקאל] המכיל את תיאור בית המקדש לעתיד לבוא, וספר שיר השירים הזה.